

**XI Kongres
Ekonomistów
Polskich**

Rozwój społeczno-gospodarczy a racjonalność globalna – w kierunku gospodarki umiaru

**Piotr Banaszyk
Barbara Borusiak
Bogusław Fiedor
Marian Gorynia
Małgorzata Słodowa - Hełpa**

Poznań, 4 - 5 grudnia 2025 r.

Metafora

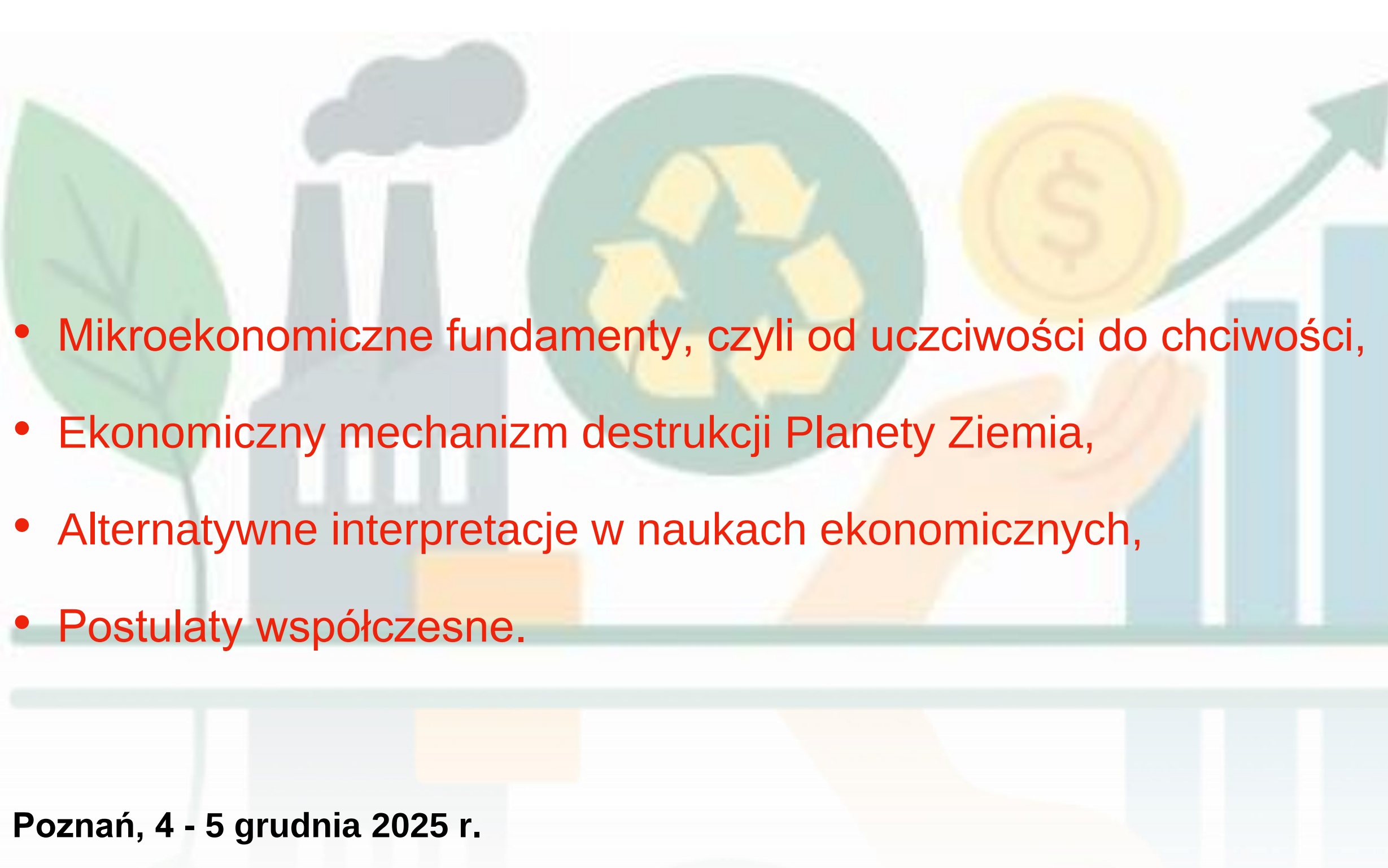
Planeta Ziemia jest jak statek kosmiczny

- Buckminster Fuller: „Operating Manual for Spaceship Earth” (1969)
„Idea Ziemi jako statku kosmicznego, czyli mechanicznego pojazdu, który wymaga konserwacji i który przestanie funkcjonować, jeśli nie będziemy go utrzymywać w dobrym stanie.”
- **Jak nauki ekonomiczne mogą wzbogacić podręcznik konserwacji i naprawy Ziemi ?**

Poznań, 4 - 5 grudnia 2025 r.

Plan Wystąpienia

czyli dorobek nauk ekonomicznych w dziedzinie konserwacji i naprawy Ziemi

-
- Mikroekonomiczne fundamenty, czyli od uczciwości do chciwości,
 - Ekonomiczny mechanizm destrukcji Planety Ziemia,
 - Alternatywne interpretacje w naukach ekonomicznych,
 - Postulaty współczesne.

Poznań, 4 - 5 grudnia 2025 r.

Klasyczna racjonalność ekonomiczna a środowisko przyrodnicze

- Racjonalność ekonomiczna jako kluczowa przesłanka decyzji w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach i organach rządowych - klasyczna myśl ekonomiczna,
- Czynniki egoistyczne:
 - pogoń za nadwyżką finansową wyklucza moralność,
 - intensywny marketing prowokuje nadmierną konsumpcję gospodarstw domowych,
 - organy rządowe dążą do maksymalizacji wzrostu gospodarczego ignorując pozamaterialne aspekty życia.

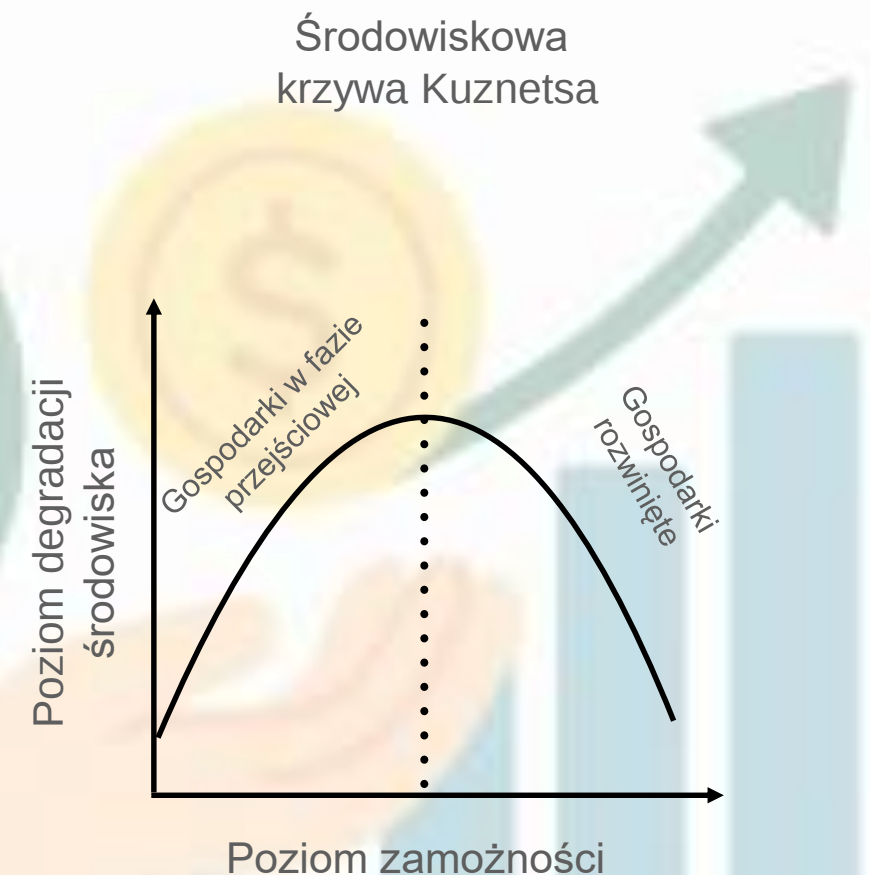
Ekonomiczny mechanizm destrukcji „silnika” Planety Ziemia

- Adam Smith: gloryfikacja bogactwa narodowego,
- Simon Kuznets: koncepcja obliczania dochodu narodowego (PKB),
- Zwiększanie PKB wymaga eksploatacji zasobów przyrodniczych i społecznych ciągle powiększając ślad ekologiczny i depresję psychiczną wielu ludzi.

Poznań, 4 - 5 grudnia 2025 r.

Optymistyczna interpretacja hipotezy Kuznetsa i pesymistyczne realia

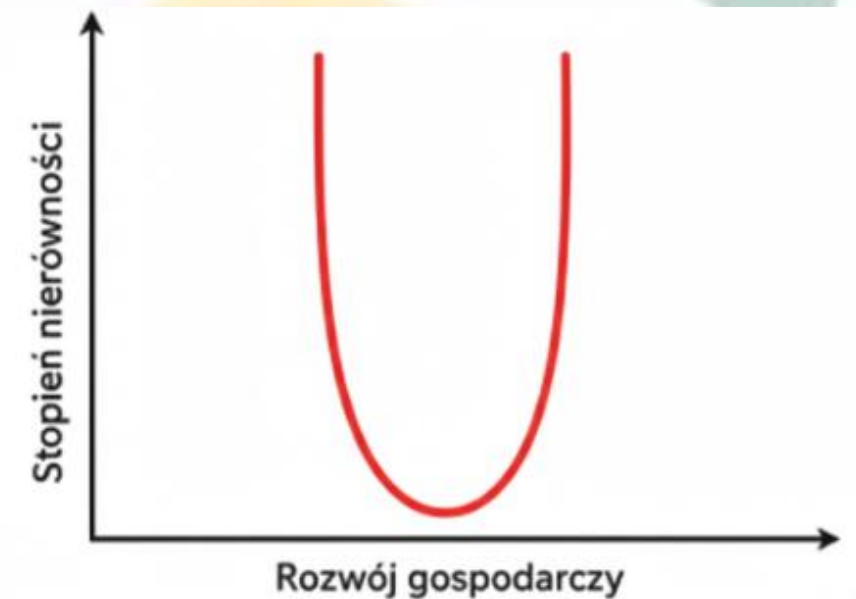
- Krzywa Kuznetsa - rozwój gospodarczy prowadzi do zmniejszania negatywnych ekonomicznych efektów zewnętrznych,

Poznań, 4 - 5 grudnia 2025 r.

Optymistyczna interpretacja hipotezy Kuznetsa i pesymistyczne realia

- ~~• Krzywa Kuznetsa - rozwój gospodarczy prowadzi do zmniejszenia negatywnym ekonomicznych efektów zewnętrznych,~~

- Świat: dzień długu ekologicznego to 24 lipca 2025 r.
- Polska: ten dzień to 3 maja 2025 r.

Dynamika długu ekologicznego dowodzi, że hipoteza Kuznetsa nie jest prawdziwa !

Poznań, 4 - 5 grudnia 2025 r.

W kierunku rezygnacji z indywidualistycznej koncepcji racjonalności ekonomicznej

- Dominujący nurt w myśli ekonomicznej i jego nieuzasadniony optymizm wzrostowy,
- Ekonomia ekologiczna - holistyczne ujęcie z perspektyw gospodarczej, społecznej i ekologicznej ze względu na ograniczenia przyrodnicze oraz sprawiedliwość wewnątrz- i między- pokoleniową z postulatem ograniczenia wzrostu gospodarczego

Poznań, 4 - 5 grudnia 2025 r.

W kierunku rezygnacji z indywidualistycznej koncepcji racjonalności ekonomicznej

- Dominujący nurt w myśli ekonomicznej i jego nieuzasadniony optymizm wzrostowy,
- Ekonomia trwałości (sustainability economics) postuluje nacisk na trwałość wzrostu gospodarczego, czyli dostosowanie tempa wzrostu do zdolności regeneracyjnych Ziemi przez wykorzystanie innowacji technologicznych.

Racjonalność globalna powinna zastąpić racjonalność indywidualną

Aspekt normatywny

- Reinterpretacja istoty dobrobytu:
 - rezygnacja z poglądu, że dobrobyt jednostki jest funkcją użyteczności spełniających jego preferencje,
 - forsowanie poglądu, że ludzie mają zobowiązania moralne i społeczne, które wymagają przedłożenia preferencji indywidualnych ponad zbiorowe oraz potrzebują zaangażowania, czyli postrzegania siebie jako część wspólnoty,
- Rezygnacja z nieograniczonego konsumpcjonizmu na rzecz gospodarki umiaru wynikającej z rozumienia dobra wspólnego.

Ekonomia umiaru

Aspekt konstruktywistyczny

Dążenie do jakości życia nie wynika z maksymalizacji zużycia !

- Ekonomia umiaru to podejście gospodarcze, które promuje ograniczoną, świadomą konsumpcję oraz stabilny i odporny rozwój, akcentując dobrobyt, sprawiedliwość i trwałość środowiskową zamiast maksymalizacji wzrostu,
- Bodźce implementacyjne:
 - edukowanie przez efekt demonstracji, promocję idei i wychowanie najmłodszych,
 - regulacje formalno - prawne w zakresie fiskalnym, monetarnym i związanym z wynagrodzeniami,
 - kreowanie polityki gospodarczej minimalizującej szkody ekologiczne.

Poznań, 4 - 5 grudnia 2025 r.

Kumulacja wiedzy ekonomicznej

Ekonomia umiaru	Ekonomia ekologiczna (planetarne granice wzrostu)
	Ekonomia trwałości (innowacyjność zazieleniająca wzrost)
	Ekonomia behawioralna (punkt nasycenia dobrobytu)
	Ekonomia zrównoważonego rozwoju (akcentowanie jakości życia)
	Ekonomia dobrostanu (znaczenie zdrowia i relacji międzyludzkich)

Poznań, 4 - 5 grudnia 2025 r.

Poznań, 4 - 5 grudnia 2025 r.